

**Izvješće o provedbi
Strateškog programa razvoja Općine Gračac za 2021.-2025.
godine
za 2022. godinu**

Općina Gračac

Lipanj, 2023. godine

Sadržaj

1.	Uvod	2
2.	Izvješće o provedbi posebnih ciljeva/prioriteta	0
2.1	Prioritet 1.1. Potpora razvoju i jačanju poduzetničke klime i infrastrukture	0
2.1.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	0
2.2	Prioritet 1.2. Razvoj održive poljoprivredne proizvodnje	1
2.2.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	1
2.3	Prioritet 1.3. Održivi razvoj turizma i pratećih djelatnosti.....	2
2.3.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	2
2.4	Prioritet 2.1. Zaštita okoliša i povećanje energetske učinkovitosti	4
2.4.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	4
2.5.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	5
2.6	Prioritet 2.3. Razvoj i unapređenje društvene infrastrukture i društvenih djelatnosti	7
2.6.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	7
2.7	Prioritet 3.1. Razvoj infrastrukture i programa za povećanje zdravstvenih i socijalnih usluga.....	9
2.7.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	9
2.8	Prioritet 3.2. Razvoj organizacija civilnog društva i povećanje zapošljivosti teško zapošljivih društvenih skupina.....	10
2.8.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	10
2.9	Prioritet 3.3. Unapređenje položaja i poticanje aktivizma mladih	12
2.9.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	12
2.10	Prioritet 3.4. Kompetentna, dostupna i učinkovite javna uprava	13
2.10.1	Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	13
3.	Zaključak.....	14

1. Uvod

Strateški program razvoja Općine Gračac 2021.-2025. je sveobuhvatni razvojni dokument Općine izrađen u skladu sa smjernicama politika regionalnog razvoja Republike Hrvatske i standardima EU, s ciljem efikasnijeg upravljanja sredstvima iz europskih i nacionalnih fondova te potencijalima lokalne zajednice.

Svrha izrade Strategije je stvoriti dobar i sveobuhvatan razvojni plan, u skladu s nacionalnim i EU standardima, koji će služiti kao osnova budućeg gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja općine Gračac. Da bi se iskoristili potencijali te da bi se odgovorilo na ključne izazove kao što su gospodarski napredak, upravljanje kulturnim nasljeđem i kvaliteta življenja, od presudne je važnosti da su budući strateški razvoj i investicije dobro definirani. Stoga je prepoznata važnost zajedničkog, koordiniranog i integriranog pristupa planiranju razvoja općine koji će omogućiti efikasnije iskorištavanje prednosti i prilika iz okoline, a sve u cilju podizanja ekonomski modi i standarda te postizanja zadovoljstva građana.

Kvalitetna razvojna strategija olakšava donošenje odluka o ulaganjima u društveno-gospodarski razvoj sukladno definiranim prioritetima te ostvarenje postavljene vizije i ciljeva. Stoga će ovaj dokument pomoći pri rješavanju problema s kojima se Općina susreće, a koji se mogu odnositi na prihode, privlačenje investicija, pristup kapitalu, komunalne usluge, prometnu infrastrukturu te sve ostale segmente koji su izravno povezani s održivim društvenim i gospodarskim razvojem koji je u funkciji podizanja konkurentnosti i razine kvalitete života stanovnika općine Gračac. Strategija definira dugoročne ciljeve, prioritete i mјere razvoja područja općine za petogodišnje razdoblje (2021.-2025.) te je usklađena s razvojnim potrebama i uvjetima okruženja.

Godišnje izvješće o provedbi Strateškog programa razvoja Općine Gračac za 2021.-2025. godine je izvješće o napretku i provedbi posebnih ciljeva tj. prioriteta, mјera, aktivnosti i projekata te ostvarivanje rezultata, koje je Općina Gračac izradila i javno objavila.

Svrha ovog izvješća je praćenje odnosno informiranje nadležnog tijela o tijeku provedbe Strateškog programa razvoja Općine Gračac za 2021.-2025 godinu, te osiguranje trajnih informacija na svim razinama.

Postavljena vizija „*Općina Gračac je mjesto očuvanog okoliša i kulturne baštine, razvijenog poduzetništva, suvremene poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma koji se temelji na održivom korištenju prirodnih i kulturnih resursa te povoljnom prometnom položaju. Razvijena infrastruktura i poticajno društveno okruženje čine Općinu Gračac mjestom ugodnim za življenje*“ postupno se

ostvaruje preko strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

Izvješće se sastoji od tri poglavlja u kojima se nakon uvoda prikazuje izvješće o provedbi posebnih ciljeva tj. prioriteta, finansijski aspekt po prioritetima na razini mjera te zaključni osvrt na provedbu Strateškog programa razvoja Općine Gračac za 2021.-2025. godine.

2. Izvješće o provedbi posebnih ciljeva/prioriteta

2.1 Prioritet 1.1. Potpora razvoju i jačanju poduzetničke klime i infrastrukture

2.1.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Ostvarena vrijednost pokazatelja ishoda
Broj projekata usmjerenih na povećanje konkurentnosti MSP-a i obrta	0
Broj učlanjenih poduzetnika i obrtnika u klaster ili zadrugu	0
Broj novozaposlenih u tehnološkim poduzećima	0
Broj provedenih edukacija	0
Broj poduzetnika koji su pohađali edukacije	0
Broj novih tehnologija	0
Broj zajedničkih projekata nastalih iz suradnje dionika iz gospodarskog, obrazovnog i istraživačkog sektora	0
Količina nabavljene kvalitetne sirovine za potrebe drvno-prerađivačkog sektora	0
Visina ostvarenih ulaganja u tehnološki razvoj i inovacije drvno-prerađivačkog sektora	0
Broj mladih koji se bave tradicijskom ili zanatskom djelatnošću	0
Broj radionica i/ili održanih promocija u školi za predstavljanje tradicijskih i zanatskih djelatnosti	0
Broj poslovnih subjekata u Gospodarskoj zoni	0
Broj novootvorenih radnih mjesta	0
Broj poduzetnika i obrtnika registriranih na području Općine	<89

Prvim prioritetom želi se olakšati poslovanje postojećim poduzetnicima te privući nova ulaganja u poslovne subjekte. Razvoj poslovnog okruženja podrazumijeva zdravu poduzetničku klimu baziranu na educiranoj radnoj snazi. Educiranjem postojećih i budućih poduzetnika te stavljanjem u funkciju postojeće poslovne infrastrukture poboljšat će se zapošljavanje lokalnog stanovništva i privlačenje radne snage iz drugih općina i gradova. U skladu s tim Općina Gračac je i u 2022. godini raspisala javni poziv za dodjelu potpora za razvoj poduzetništva Općine Gračacu 2022. godini. Predmet javnog poziva je dodjela bespovratnih potpora za provedbu mjera iz Programa poticanja razvoja poduzetništva za 2022. godinu („Službeni glasnik Općine Gračac“ 5/22). Općina Gračac, u cilju poticanja razvoja

poduzetništva, za provedbu ovog Programa osigurala je sredstva u Proračunu Općine Gračac za 2022. godinu u ukupnom iznosu od 150.000,00 kuna i to za sljedeće mjere:

MJERA	Naziv mjere	Planirani iznos u 2022. godini u HRK
1.	Potpore novoosnovanim obrtima i tvrtkama – potpore poduzetnicima početnicima koji prvi put otvaraju trgovačko društvo ili obrt	30.000,00
2.	Ulaganje u standarde kvalitete	20.000,00
3.	Subvencioniranje nabave dugotrajne imovine i ulaganja u dugotrajanu imovinu	100.000,00
	UKUPNO:	150.000,00

Po ovom pozivu Općina je poduprla i isplatila potpore za sveukupno 3 prijavljena poduzetnika sa područja Općine te tako olakšala njihovo poslovanje i potakla njihovu vjeru u zdravu poduzetničku klimu te da ostanu na ovom području.

2.2 Prioritet 1.2. Razvoj održive poljoprivredne proizvodnje

2.2.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj moderniziranih poljoprivrednih gospodarstava	np
Visina ostvarenih bespovratnih sredstava	np
Broj okrupnjenih poljoprivrednih parcela/površina okrupnjenog zemljišta	nedostupni podaci
Broj održanih edukativnih radionica za poljoprivrednike o potrebama i prednostima okrupnjavanja zemljišta	nedostupni podaci
Broj akcija pošumljavanja	11 hektara
Broj osnovanih poljoprivrednih zadruga i klastera	1
Broj poljoprivrednika uključenih u partnerstva s lokalnom jedinicom i/ili drugim gospodarstvima i udružama	np
Broj ekoloških proizvođača	np
Broj ha poljoprivredne površine pod ekološkom poljoprivredom	nedostupni podaci

Broj edukativnih radionica o mogućnostima i prednostima ekološke poljoprivredne proizvodnje	nedostupni podaci
Broj poljoprivrednika koji prodaju svoje proizvode na tržnici	nedostupni podaci
Broj novih tehnologija i inovacija u stočarstvu, ratarstvu, povrtlarstvu i voćarstvu	nedostupni podaci
Broj provedenih edukacija za stočare, ratare, voćare i povrtlare	nedostupni podaci
Površina poljoprivrednog zemljišta dana u korištenje lokalnim proizvođačima	187,77 hektara
Površina poljoprivrednog zemljišta dana u korištenje mladim poljoprivrednicima	71 hektar
Broj objekata izgrađenih za finaliziranje poljoprivrednih proizvoda	0
Broj zaposlenih u objektima za finaliziranje poljoprivrednih proizvoda	0

Poljoprivreda na području općine Gračac predstavlja važnu gospodarsku granu. Faktori zbog kojih bi unaprjeđenje poljoprivrede i ribarstva imalo važan učinak na gospodarstvo i život stanovnika Općine Gračac su: postojanje brojnih poljoprivrednih gospodarstava registriranih na području Općine, duga poljoprivredna tradicija, značajni zemljišni potencijali, velike ribnjačarske površine, tradicija stanovništva bavljenja stočarstvom i voćarstvom i raspoloživost velikih poljoprivrednih površina, osobito voćnjaka.

Područje općine Gračac, kao i čitave Like, poznato je po visokokvalitetnim (tradicijskim) proizvodima područja kao što su lički krumpir, lička janjetina, sir škripavac, med, šljivovica te brojni suhomesnati proizvodi, koji uz razvoj ekstenzivnog stočarstva, ratarstva, povrtlarstva i voćarstva (prije svega uzgoj šljive) mogu biti daljnji nositelji (gospodarskog) razvoja područja. Budući da je područje općine Gračac i šire okolice tradicionalni stočarski kraj, poljoprivredna gospodarstva uglavnom imaju karakteristike mješovitog tipa (stočarstvo i ratarstvo). Najvažnije grane stočarstva su ovčarstvo (proizvodnja mesa), govedarstvo (proizvodnja mesa i kravljeg mlijeka) i kozarstvo.

2.3 Prioritet 1.3. Održivi razvoj turizma i pratećih djelatnosti

2.3.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj uređenih biciklističkih staza, ruta	0
Broj uređenih izletišta	0
Broj posjetitelja u Kulturno-informativnom centru	200
Broj obnovljenih objekata kulturne/povijesne/sakralne baštine	0
Broj zaštićene materijalne i nematerijalne baštine	10
Broj novih turističkih sadržaja	2

Broj izgrađenih objekata za smještaj turista	0
Broj objekata koji nude ugostiteljsku uslugu	12
Broj novih oblika turizma razvijenih na području Općine	2
Broj umreženih poljoprivrednih proizvođača s ostalim sektorima s ciljem razvijanja seoskog turizma	1
Broj izrađenih promotivnih materijala	0
Broj izrađenih multimedijalnih turističkih materijala	0
Broj organiziranih turističkih manifestacija	5

Općina Gračac nastoji potaknuti razvoj turizma baziranog na tradiciji te kulturnoj i prirodnoj baštini Općine Gračac. S obzirom na prostorne, prirodne i kulturne karakteristike, određeni oblici turizma imaju značajnu priliku razvoja, i to u vidu izletničkog, ribolovnog i lovnog, aktivnog i avanturističkog, sportsko-rekreacijskog i eko turizma, ali i u vidu samostalne ponude razvojem vlastitih atrakcija i smještajnih kapaciteta za turiste u smislu manjih hotela, pansiona, seoskih domaćinstava, kampova, odmorišta s pružanjem B&B (Bed & Breakfast) usluge i slično.

Fokus je bio na najvećoj atrakciji a to su Cerovačke špilje koje su otvorene za posjete te bilježe rast dolazaka, i to 13.320 posjetitelja u 2022. godini (evidentirano po prodanim ulaznicama), a još veći rast se očekuje u budućem razdoblju. Također je evidentan porast broja posjetitelja Cerovačkih špilja koji obilaze i ostale atrakcije i znamenitosti na području Općine kao što su Vrelo Une, Vrelo Zrmanje, te ostaju kod privatnih iznajmljivača te posjećuju lokalne trgovine i ugostiteljske objekte.

Općina Gračac uz pomoć Turističke zajednice Zadarske županije u 2022. godini počela izradu turističke brošure koja će biti gotova tijekom 2023. godine, koja će promovirati cijeli ovaj kraj te time ostvarujemo suradnju koja će u budućem razdoblju napredovati kroz raznorazne manifestacije i projekte.

Vidljiv je porast broja novosnovanih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, no više je privatno orijentiranih nego u turističke svrhe, no vidljiv je i pomak u tome smjeru, na ovom području postoji nekoliko OPG koji su već pokrenuli te pokreću svoja gospodarstva u promoviranju ruralnog turizma na ovom području te nude domaću hranu i lokalne proizvode.

U Općini Gračac se svake godine pa tako i u 2022. godini organiziraju manifestacije kao: Maškare, Dan Općine Gračac, Kulturno ljeto, Jesen u Gračacu, Božić u Gračacu koje svake godine privlače veliki broj izlagača, gostujućih kazališta, te posjetitelja.

U budućem razdoblju je u planu nekoliko projekata vezano za biciklističke staze, rute, uređivanje izletišta i vidikovaca.

2.4 Prioritet 2.1. Zaštita okoliša i povećanje energetske učinkovitosti

2.4.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Količina prikupljenog i prerađenog otpada	39.82 tone
Broj saniranih divljih odlagališta	6
Broj postavljenih spremnika za razvrstavanje otpada	1725
Broj obnovljenih zgrada u svrhu povećanja energetske učinkovitosti	0
Broj projekata vezanih za korištenje obnovljivih izvora energije	7
Broj novih ekološki prihvatljivih rasvjetnih tijela	117
Postotak učešća ekološke rasvjete u ukupnoj javnoj rasvjeti	90%
Broj održanih edukacija o obnovljivim izvorima energije	0
Broj sudionika radionice	0
Broj provedenih akcija zaštite okoliša	1
Broj projekata iz područja zaštite prirode i okoliša	1
Broj edukativnih radionica, materijala ili događaja na temu zaštite okoliša i prirode	1

Općina Gračac nastoji ostvariti energetski održivi razvoj koji će se očitovati u obnovi energetske infrastrukture, odnosno unaprjeđenju energetske učinkovitosti na području Općine Gračac. Modernizacijom rasvjetnih tijela i uvođenjem daljinskog upravljanja, smanjit će se intenzitet potrošnje javne rasvjete, čime će se dugoročno osigurati značajna ušteda energije. Poštujući to načelo na području Općine Gračac je u 2022. godini postotak učešća ekološke rasvjete u ukupnoj javnoj rsvjeti skoro više od 90%, te skoro nema rasvjetnog tijela koje nije ekološki prihvatljivo, a mali postotak onih rasvjetnih tijela koja nisu ekološki prihvatljivi planira se postaviti u budućem razdoblju. Time će se direktno doprinijeti održivom korištenju prirodnih resursa i strateškim prioritetima višeg reda i postići smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, a samim time postići i smanjenje troškova. Tijekom provedbe aktivnosti povezanih s poboljšanjem energetske učinkovitosti Općina poštuje definirane smjernice EU-a, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti i drugih relevantnih institucija. Slijedeći put toga Općina Gračac je putem Fonda za zaštitu okoliša kroz Javni poziv za neposredno sufinanciranje uklanjanja otpada odbačenog u okoliš (tzv. "divlja odlagališta") (ZO-4/2021) u 2022. godini uklonila i sanirala 6 divljih odlagališta otpada koje su nesavjesni građani odbacivali u prirodu. Zbog potrebe podizanja svijesti za očuvanje i zaštitu okoliša provedena je i edukativna radionica o racionalizaciji potrošnje vode i električne energije te se time promoviralo korištenje obnovljivih izvora energije.

Na području Općine Gračac uspostavljeno je jedno reciklažno dvorište za sve stanovnike s područja Općine, koje je 2019.-2020. izgrađeno i opremljeno te počelo s radom u 2021. godini a projekt je

sufinancirala Europska unija iz Kohezijskog fonda. Također, Općina Gračac nabavila je i mobilno reciklažno dvorište kojeg Gračac Čistoća d.o.o. dovodi u 10 naselja s područja Općine 2 puta godišnje. Općina Gračac također sufinancira izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom Biljane Donje.

Odlagalište otpada Stražbenica koje se nalazi na području Općine Gračac je dana 29.07.2019. godine zatvoreno te je u planu za sanaciju. U tijeku je izrada projektne dokumentacije s kojom će se Općina Gračac prijaviti na natječaj za sanaciju navedenog zatvorenog odlagališta preko Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Sanacija zatvorenih odlagališta neopasnog otpada“ (referentni broj: NPOO.C1.3.R2-I2.01), a rok za predaju je 30.4.2024. godine.

Za održivi razvoj Općine Gračac važno je posebnu pozornost usmjeriti i na zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti. Provedbom brojnih aktivnosti očuvanja bioraznolikosti i prirodnih vrijednosti treba utjecati na razvijanje svijesti o potrebi njihova očuvanja, kao čimbenika kvalitetnog života i jednog od temelja razvoja zajednice. Cilj zaštite i održivog korištenja prirodne baštine je povećanje kvalitete života, stvaranja povoljnijeg okruženja za razvoj održivog gospodarstva, obogaćivanje i proširenje turističke ponude te održivo korištenje prirodnih resursa.

2.5 Prioritet 2.2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne, komunalne, energetske i komunikacijske infrastrukture

2.5.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj kilometara rekonstruiranih cesta	1.9 km u 2022. godini od ukupno 39,88 km
Broj km rekonstruiranih željezničkih dionica	0
Postotna realizacija projekta izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih i oborinskih voda	Na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda spojeno je 72 kućanstva što je 9,94% od ukupno spojenih na mrežu javne odvodnje, odnosno 3,65% od ukupnog broja kućanstava koji su spojeni na mrežu vodoopskrbe.
Broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu	Od 1973 kućanstva priključenih na mrežu vodoopskrbe njih 724 je priključeno na mrežu javne odvodnje tj. 36,70%
Postotna realizacija projekta izgradnje sustava vodoopskrbe	
Broj kućanstava priključenih na širokopojasni Internet	np
Broj izgrađenih i rekonstruiranih TS	0
Broj metara izgrađenih/moderniziranih nogostupa	0
Broj metara izgrađenih biciklističkih staza	0
Broj uređenih parkirališta i ugibališta	0
Broj uređenih autobusnih stajališta	0
Broj prošrenih/uređenih groblja i mrtvačnica	2

Broj autobusnih linija koje prometuju na području Općine	0
---	---

Postojeće stanje vodoopskrbe na području općine Gračac ne zadovoljava, kako u pogledu pokrivenosti općine, tako ni u pogledu stanja izgrađenosti vodnih građevina. Stoga, neriješena vodoopskrba već godinama predstavlja kritičan faktor razvoja i funkciranja cjelokupnog područja općine Gračac. Glavni problemi u svezi s rješavanjem vodoopskrbe ovog područja su: nedostatak vode zbog nepovoljnog prostornog položaja najizdašnijih izvorišta u odnosu na glavne potrošače, mali kapacitet i nepovoljna vremenska raspodjela izdašnosti lokalnih izvorišta koji se sada koriste za vodoopskrbu na pojedinim područjima te nerazvijenost distribucijskog sustava.

Općina Gračac ima izgrađeni sustav odvodnje u naseljima Gračac i Srb s duljinom mreže oko 10,6 km. Uslugu javne odvodnje pruža JIVU Gračac vodovod i odvodnja d.o.o. Na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda spojeno je 72 kućanstva što je 9,94% od ukupno spojenih na mrežu javne odvodnje, odnosno 3,65% od ukupnog broja kućanstava koji su spojeni na mrežu vodoopskrbe. Od 1973 kućanstva priključenih na mrežu vodoopskrbe njih 724 je priključeno na mrežu javne odvodnje tj. 36,70%.

2.6 Prioritet 2.3. Razvoj i unapređenje društvene infrastrukture i društvenih djelatnosti

2.6.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj novih programa i izvannastavnih aktivnosti	1
Broj uređenih/adaptiranih odgojno-obrazovnih objekata	0
Broj m ² adaptirane/uređene sportsko-rekreativne infrastrukture	1
Broj sportsko-rekreativnih sadržaja	1
Broj izgrađenih/uređenih dječjih igrališta	1
Broj izgrađenih/rekonstruiranih/opremljenih društvenih objekata	1

U okviru ovog prioriteta unaprjeđuje se dostupnost i kvaliteta odgoja i obrazovanja, kvaliteta rada odgojno-obrazovnih institucija, formalno stečeno obrazovanje kroz programe cjeloživotnog učenja te se nastoji poticati obrazovanje u cilju olakšanja stjecanja novih znanja, vještina i sposobnosti posebno marginaliziranih skupina stanovništva. Vrlo je važan osobni i profesionalni razvoj stanovnika Općine koji treba temeljiti na cjeloživotnom učenju, ali i na potrebama tržišta rada.

Općina Gračac je uložila značajan napor i finansijska sredstva, uz pomoć sufinanciranja od strane države, kako bi stanovnicima omogućila potpuni doživljaj sportskog nogometnog igrališta te izgradila tribine sa svim popratnim sadržajima kao što su svlačionice, ugostiteljski objekt. Objekt tribina je izgrađen u skladu sa standardima energetske učinkovitosti te će potpun doživljaj stanovnici ovog područja imati priliku doživjeti uskoro dok se ishodi uporabna dozvola u 2023. godini.

Općina Gračac je započela aktivnosti realizacije projekta Uređenja dječjeg igrališta Dječjeg vrtića „Baltazar“ Gračac u jesen 2021. godine sklopila Ugovor o sufinanciranju sa Središnjim državnim uredom za demografiju i mlade u iznosu 375.000,00 kuna čime je osiguran dio sredstava potrebnih za provedbu projekta iz Programa podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u dječjim vrtićima u 2021. godini. Putem „Programa podrške poboljšanja materijalnih uvjeta u dječjim vrtićima u 2022. godini“ se nadopunjava postojeća oprema novom opremom, dodatno se krajobrazno pristupa uređenju okoliša te se prilagođavaju postojeće površine za boravak na otvorenom i igru u skladu s pozitivnim zakonskim propisima vezanim za uređenja dječjih igrališta dodavanjem antistresnih podloga i staza od lijevane gume, čime se doprinosi poboljšanju sigurnosti djece u ograđenom prostoru igrališta dječjeg vrtića kao preduvjeta za provođenje poticajne demografske i obiteljske politike kroz razvoj i unaprjeđenje postojećih kapaciteta vanjskih terena i igrališta dječjeg vrtića Baltazar Gračac, kako bi se omogućila raznolikost prostora za igru te doprinijelo poboljšanju sigurnosti djece u prostorijama objekta i izvan njega, čime će se ostvariti poboljšanje kvalitete pedagoškog standarda te doprinijeti ublažavanju postojećih regionalnih nejednakosti. Također, kroz Program održavanja komunalne infrastrukture Općina Gračac svake godine održava i obnavlja dječja igrališta na području Općine čime kontinuirano

ulaže u dječja i sportska igrališta, razvoj novih sportsko- rekreacijskih i društvenih sadržaja te se poduzimaju aktivnosti za očuvanje postojećih sportsko- rekreacijskih sadržaja od uništavanja, a posebice dječjih igrališta (zbog redovite upotrebe, utjecaja vremenskih neprilika, korozije te vandalizma).

Obnova Centra za posjetitelje zaštićene prirode „Jurski parkovi i špilje Velebita“ završena je u 2021. godini, te se planira daljnje opremanje unutarnjeg dijela prostora Centra a krajobrazno uređenje je prijavljeno na natječaj PORLZ – Program održivog razvoja lokalne zajednice te je u postupku čekanja rezultata.

Ulaganje u Kulturno informativni centar se provodilo tijekom 2022. godine i to: ugradnja ograde, te uređenje ulaznih stepenica u zgradu, a planira se i daljnje ulaganje u objekt tijekom budućeg razdoblja

2.7 Prioritet 3.1. Razvoj infrastrukture i programa za povećanje zdravstvenih i socijalnih usluga

2.7.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj novih i obnovljenih objekata u zdravstvu	0
Količina nove opreme u zdravstvenim ustanovama koja je primjerena propisanom standardu	0
Broj novih socijalnih usluga namijenjenih prema mladima, stariim i nemoćnim osobama te svim socijalno ugroženim skupinama	1
Broj dodijeljenih potpora za opremu novorođenčadi	18
Broj socijalno ugroženih obitelji koje primaju donaciju	83
Broj projekata usmjerenih na povećanje društvene uključenosti osoba u nepovoljnem položaju	2

Općina Gračac kao najveći ruralni dio Zadarske županije i koja prema indeksu razvijenosti spada u I. skupinu JLS ima potrebu ulagati u one najizraženije socijalne aspekte života svojih stanovnika koji su jedan od najznačajnijih potencijala same Općine, stoga se trudimo osigurati i stvoriti sredinu privlačnu za življenje, osobni i profesionalni razvoj, osigurati sadržaje za sve skupine stanovništva te osigurati dostupnost javnim prostorima i sadržajima. U svrhu unaprijeđenja kvalitete života u zajednici, Općina Gračac teži biti primjer socijalne osjetljivosti za najugroženije skupine stanovništva. Tako kroz socijalni program Općine Gračac naknadu troškova stanovanja za one koji koriste zajamčenu minimalnu naknadu, kao što su troškovi ogrijeva najačina, komunalna naknada, vodne usluge te troškova koji su nastali zbog radova na povećanju energetske učinkovitosti zgrade Općina dodjeljuje naknadu svakom korisniku koji se prijavi putem zahtjeva. Jednokratnu novčanu pomoć također ostvaruju osobe koje ne mogu pokriti troškove svojih zdravstvenih potreba. Također, umirovljenicima s mirovinama do 230,00 eura, koji imaju prebivalište na području Općine Gračac Općina isplaćuje jednokratne novčane pomoći u prigodi božićnih/uskršnjih blagdana, te oni koji ispunjavaju zadane kriterije imaju pravo na oslobođenje od plaćanja troškova komunalne naknade za objekt u kojem stanuje djelomično ili u cijelosti za tekuću godinu.

Sufinanciranje opreme i školskog pribora učenicima osnovnih i srednjih škola također je jedna od točaka koje Općina Gračac kontinuirano provodi gdje pravo na sufinciranje opreme i školskog pribora ostvaruju učenici osnovnih i srednjih škola koji imaju prebivalište na području Općine Gračac u iznosu od 70,00 eura po učeniku.

Svake godine Općina Gračac pa tako i u 2022. godini dodjeljuje potpore za opremu novorođenčadi čime se pomaže roditelje koje u 2022. godini iznosilo 1.300,00 eura jednokratno.

2.8 Prioritet 3.2. Razvoj organizacija civilnog društva i povećanje zapošljivosti teško zapošljivih društvenih skupina

2.8.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj razvojnih projekata koje su izradile i koje provode udruge	<3
Broj novoformiranih aktivnih udruga	0
Broj uključenih građana u aktivnosti i inicijative potaknute od strane udruga	50% građana
Broj organiziranih zajedničkih inicijativa/manifestacija/događanja	<2
Broj zajedničkih projekata OCD-a	<1
Porast stope zapošljavanja osoba u nepovoljnem položaju	np
Broj održanih radionica i edukacija	2
Broj osoba zaposlenih preko mjera Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	7

Kroz „Javni natječaj za financiranje programa/projekata/ manifestacija udruga i ostalih organizacija civilnog društva u okviru javnih potreba Općine Gračac u 2022. godini“ u izvještajnom razdoblju financiran je program rada jedne udruge sa područja Općine Gračac.

Općina Gračac tijekom 2022. godine organizirala je nekoliko događanja i manifestacija kao što su: Maškare, Dan Općine Gračac, Kulturno ljeto, Jesen u Gračacu, Božić u Gračacu, putem kojih se ostvaruje suradnja sa gotovo svim lokalnim udrugama, OPGovima, te lokalnim poduzetnicima kako bi oni sudjelovali te se promovirali na navedenim manifestacijama. Mimo događanja i manifestacija koje organizira Općina Gračac, same udruge provode svoje projekte i događaje kojima se dodatno promoviraju kako na području Općine tako i šire. Također, pri organiziranju manifestacija i događanja rado sudjeluju udruge, OPGovi iz drugih županija, gradova i općina, te se time suradnja proširuje i dalje od ovog područja.

Preko programa javnih potreba u kulturi financirale su se javne potrebe u kulturi putem prijave na „Javni natječaj za financiranje programa/projekata/ manifestacija udruga i ostalih organizacija civilnog društva u okviru javnih potreba Općine Gračac u 2022. godini“ te se putem tog natječaja financiralo 6 udruga sa područja Općine Gračac.

Broj razvojnih projekata koje provode udruge sa područja Općine Gračac je veći od 3, jer postoji nekoliko udruga koje provode projekte uz finansijsku pomoć Općine Gračac. Također nogometni klub „Velebit“ je provodio projekt "Promoviranje nogometa u Općini Gračac" koji je u potpunosti financiran od strane Općine Gračac. Općina Gračac je doprinijela unaprjeđenju sportskih aktivnosti lokalnog stanovništva te je tako i financirala sportske programe 3 udruge sa područja Općine Gračac kroz „Javni natječaj za financiranje programa/projekata/ manifestacija udruga i ostalih organizacija civilnog društva u okviru javnih potreba Općine Gračac u 2022. godini.

Udruga Una kao nevladina organizacija provodi trogodišnji program za razdoblje od 2020. do 2023. godine "Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge" pod nazivom Naš prozor u svijet, te organiziraju edukacije, seminare o ekologiji te volonterske kampove.

Udruga „Prospero“ provodi projekte: „Znanjem do zaposlenja“ financiran sredstvima EU; Pomoć u kući starijim osobama na području Gračaca – financiran sredstvima Ministarstva rada mirovinskog sustava, obitelji socijalne politike i Zadarske županije, „Socijalno uključivanje starijih osoba 4“ financiran od Ministarstva rada mirovinskog sustava, obitelji socijalne politike, „Poljo-info centar“ financiran sredstvima Ministarstva poljoprivrede. „Akti-Biz“ društveno poduzetništvo udruga za stabilnu zajednicu financiran sredstvima EU, Upotreboru neiskorištenih resursa i edukacijom do održivog društvenog poduzeća, Zaželi, Znanjem do zaposlenja, Njega i pomoć u kući.

Udruga „Vilin dol“ iza sebe ima niz odrađenih kreativnih, alternativnih, poučnih, zabavnih radionica za djecu, mlade i ostale te druženja i suradnje sa ljudima iz drugih krajeva svijeta kao i uspješno odradene projekte koji su privukli veći broj mlađih iz zajednice, Hrvatske i ostalih dijelova svijeta, a to su: Dragon's Quest , Art skill and chil, Potrči poskoči poleti. Udruga je odradila i niz radionica tradicijskih vještina kao što su filcanje vune i sl. Za najmlađe, Udruga priređuje zanimljive i zabavne radionice koje se uglavnom održavaju u prirodi gdje su djeca u pokretu i kvalitetno provode svoje vrijeme te uče nove vještine.

Udruga Prizma najviše radi sa mladima sa područja Zadarske županije. Potiču volontiranje, samoorganizaciju i kvalitetno provođenje slobodnog vremena mlađih kroz pružanje osnovnih prostornih i materijalnih uvjeta za mlade. Provodimo edukacije za osobe koje rade s mladima u području međureligijskog i interkulturnog dijaloga, medijske i digitalne pismenosti te prevencije radikalizacije mlađih.

HZZ PU Zadar u 2022. godini je organizirao 10 prezentacija o mjerama aktivne politike zapošljavanja od kojih je jedna održana u Gračacu (prezentacija je bila isključivo za žene). Jedna radionica o mogućnostima obrazovanja putem mjera je održana online i na njoj su sudjelovale i nezaposlene osobe s područja Ispostave Gračac. Mjere aktivne politike zapošljavanja uključuju razne ciljane skupine i ne održavaju se posebno za osobe u nepovoljnem položaju. Nezaposlene osobe imaju individualna savjetovanja sa savjetnicima Zavoda i uvijek im se mogu javiti osobno, telefonom i mailom s konkretnim pitanjem. U mjeru aktivne politike zapošljavanja tijekom 2022. godine u Ispostavi Gračac uključeno je 19 osoba, od toga je 7 osoba zaposleno putem potpore za zapošljavanje.

2.9 Prioritet 3.3. Unapređenje položaja i poticanje aktivizma mladih

2.9.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj izgrađenih poslovnih centara	0
Broj mladih zaposlenih u poslovnim centrima	0
Broj volonterskih akcija u kojima su sudjelovali mladi	<9
Broj mladih volonterskih korisnika	<48
Broj održanih javnih događanja	6
Dodijeljen broj stipendija učenicima i studentima	27
Broj projekata koji se odnose na neformalno obrazovanje	0

Mladi predstavljaju pokretačku snagu svakog društva i neizostavan su segment razvoja. No, ruralne sredine, pa tako i Općina Gračac, suočene su s trendom odlaska mladih u veće urbane sredine i inozemstvo. Na odlazak mladih utječu brojni socioekonomski čimbenici kao što je manjak kulturnih, športskih i zabavnih sadržaja, stoga se Općina Gračac trudi poduzeti sve raspoložive aktivnosti kako bi se mlade zainteresiralo i potaknulo na sudjelovanje u razvoju Općine te na aktivizam u promicanju i zagovaranju interesa, prava i potreba mladih na lokalnoj razini. Iz tog razloga, Općina Gračac je provodila projekt izrade Programa za mlade u suradnji s udrugom Prizma iz Gračaca. Program odgovara na istražene potrebe te rješava konkretnе probleme mladih i definira viziju i dugoročno usmjerenje javnih politika podrške mladima na području općine Gračac. Nekoliko udruga sa područja Općine Gračac ima volontere i o njima ovisi kada organiziraju neki projekt. U organizaciji NK Velebit provodi se projekt "Potreban razvoj" financiran od strane Europske unije, te je osnovan volonterski klub koji je u 2022 godini bilježio 45 članova. Imali su 6 aktivnosti sa volonterima, te 246 volonterskih sati za 2022.godinu.

Također, Općina Gračac sudjeluje u olakšavanju troškova roditeljima kroz sufinanciranje prijevoza učenika i predškolske djece, te stipendira studente i učenike svake godine kroz „Javni poziv za dodjelu stipendija Općine Gračac“.

Općina Gračac tijekom 2022. godine organizirala je nekoliko događanja i manifestacija kao što su: Maškare, Dan Općine Gračac, Uskrs u Gračacu, Kulturno ljeto, Jesen u Gračacu, Božić u Gračacu, putem kojih se ostvaruje suradnja sa gotovo svim lokalnim udrugama, OPGovima, te lokalnim poduzetnicima kako bi oni sudjelovali te se promovirali na navedenim manifestacijama. Mimo događanja i manifestacija koje organizira Općina Gračac, same udruge provode svoje projekte i događaje kojima se dodatno promoviraju kako na području Općine tako i šire. Također, pri organiziranju manifestacija i događanja rado sudjeluju udruge, OPGovi iz drugih županija, gradova i općina, te se time suradnja proširuje i dalje od ovog područja.

2.10 Prioritet 3.4. Kompetentna, dostupna i učinkovite javna uprava

2.10.1 Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Broj novih ICT alata uvedenih u rad lokalne samouprave	2
Broj održanih radionica, edukacija i tematskih sastanaka	2
Broj educiranih službenika i djelatnika javnih uprava	4
Broj javnih prostora kojima se upravlja po modelu javno-civilnog partnerstva	2
Broj partnera i udruženih suradnika/umrežavanja	np
Broj zajedničkih projekata/programa u suradnji s udrugama, poslovnim subjektima, institucijama i Županijom	7

Posljednjih 5 godina učinjen je značajan pomak u digitalizaciji javnih usluga, no prostora za daljnji razvoj je jako puno. Postojeće servise potrebno je povezati kako bi građani trošili manje vremena na davanje istih podataka sustavu, a sustav javne uprave koristio već dostupne i provjerene podatke. Tako je Općina Gračac uvela aplikaciju iTransparentnost preko koje se osigurava pristup kvalitetnim i relevantnim informacijama što za Općinu Gračac predstavlja učinkovit mehanizam odgovornosti iz kojeg slijedi povećanje kvalitete fiskalne politike, povećanje legitimnosti vlasti i jačanje povjerenja građana. Proračunska transparentnost prevenira neodgovorno djelovanje kao i zloupotrebu javnih sredstava i potiče lokalne jedinice na objavu i objašnjenje proračunske dokumentacije. Općina Gračac putem iTransparentnosti podiže i opću razinu informiranosti građana, medija, poduzetnika i investitora o lokalnim strategijama i akcijama te njihovim rezultatima čime postižu veću razinu indeksa otvorenosti proračuna u međunarodno usporedivim pokazateljima proračunske transparentnosti.

Općina Gračac ima aktivnu suradnju sa svim udrugama sa područja Općine Gračac kroz organiziranje raznih manifestacija i događaja te sufinanciranje njihovog rada, sa poslovnim subjektima kroz potporu poslovanja istih, sa institucijama sa područja općine a tako i sa Županijom kroz sufinanciranje raznih projekata na području općine.

3. Zaključak

Na kraju ovoga Izvješća možemo zaključiti da je izrada izvješća o provedbi Programa razvoja Općine Gračac za razdoblje 2021.-2025. godine sveobuhvatan i zahtjevan posao, uvezši u obzir brojnost i različitost razvojnih dionika, koji više ili manje utječu na obuhvat, strukturu i dinamiku razvoja Općine Gračac i brojnih pripadajućih naselja, te osobito s obzirom na nedostupnost i neujednačenost velikog broja informacija koje je potrebno prikupiti iz brojnih i različitih izvora.

Veliki izazov u praćenju provedbe predstavljaju i statistički podaci, kako na općinskoj od ustanova, tvrtki, obrta, tako i na županijskoj koji su u većoj mjeri nedostupni, kao i nedostatno i nesustavno praćenje kretanja pokazatelja koji bi optimalno pokazali ostvarenje pojedine mjere provedbe.

Od ukupnog broja prioriteta iz Programa razvoja Općine Gračac za razdoblje 2021.-2025. godine vidljivo da je većina prioriteta i mjera pokrenuta u nekoj mjeri i/ili se privode kraju.

Tako prijavljenim projektom uklanjanja divljih odlagališta na poljoprivrednom području putem Fonda za zaštitu okoliša uklonjeno je 5 divljih odlagališta otpada u 2022. godini.

Također, projekt tribine nogometnog igrališta Gračac se privodi kraju te će u 2023. godini biti u potpunosti završen te se kroz 2023. godinu očekuje unutarnje opremanje.

Projektu dokumentacija projekta „Seljačka tržnica Gračac“ je završen te se tijekom 2023. godine očekuje odabir izvođača radova kroz javnu nabavu što je jedan od većih projekata za Općinu Gračac a sredstva su povučena iz EU.

Za uređenje industrijske zone koja se nalazi u blizini željezničkog kolodvora namijenjeno je 27.870 eura, a u planu je da to bude kombinacija poslovne zone i inkubatora. Zainteresiranih poduzetnika ne nedostaje, a otvaranjem obrta otvorit će se i radna mjesta, što je za ovu općinu pozitivan pomak.

Konstantno se ulaže u kompletno asfaltiranje cesta od čega se jedan dio novaca u proračunu odnosi na sanaciju nerazvrstanih cesta. Izrađena je projektna dokumentacija za izgradnju vodovoda u sjevernom dijelu Gračaca, što je koštalo nešto manje od 30 tisuća eura po fazi, a dio su finansirali Županija i Hrvatske vode.

U tijeku je uređenje katoličkog groblja tj. postavlja se ograda te se izmješta cesta u što je uloženo preko 13.000 EUR.

Općina Gračac je uvijek bila socijalno osjetljiva te stoga konstantno pomaže te se iznos za svako novorođeno dijete povećao na iznos 1327 eura u 2023. godini, a u 2022. godini je iznosio sedam tisuća kuna. Za sufinanciranje pohađanja dječjeg vrtića osigurano je 336 tisuće eura. Za

stipendije u proračunu izdvojili 39.644 eura, učenicima za kupnju školskog pribora i opreme osigurano je 148.500 kuna, a također financijski pomažemo umirovljenicima s manjim primanjima.

U tijeku je energetska obnova krova na zgradi Općine jer je stari krov dotrajao, u što će se uložiti 328 tisuće eura. Nakon toga ići će se u izradu troškovnika, pa je u planu nova fasada i stolarija kako bi ova javna zgrada dobila novu vizuru.

Gledano ukupno, razvoj Općine Gračac kreće se u pozitivnom smjeru, s naglaskom na potrebu snažnijeg djelovanja u smjeru sprječavanja nastavka negativnih demografskih trendova iseljavanja uglavnom mlađeg stanovništva kao i smanjenja nataliteta. Kako bi se navedeni problem postupno rješavao, nužno je ulagati u kvalitetu života na ovom ruralnom dijelu Zadarske županije, pružanje većih mogućnosti za zapošljavanje, osnaživanje zdravstvenog i obrazovnog sustava i sve ostale faktore ključne za privlačenje i zadržavanje stanovništva na području županije a i same Općine Gračac.

Važno je napomenuti, kako za pokazatelje ishoda koji imaju negativan trend, postoje jasni smjerovi i konkretnе aktivnosti i projekti kojima će se isti nastojati promijeniti u budućem razdoblju.

KLASA: 302-01/21-01/6
URBROJ: 2198-31-01-23-10
Datum: 12. lipnja 2023. godine

